

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง อคติโน้มนำกับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอคติโน้มนำกับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาชายในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. ชั้นปีที่ 1-3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอาชีวศึกษา 5 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 405 คน จาก 5 แผนกการศึกษา คือ การบัญชี โลหะการ ช่างยนต์ ช่างก่อสร้างและช่างไฟฟ้า รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งครอบคลุมตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของประชากร (2) แบบสอบถามอคติโน้มนำ (3) แบบสอบถามทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรงและการใช้ความรุนแรง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistics Package for Social Science : SPSS) ในการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยการทดสอบค่าอัลฟา คำนวณหาค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square)

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของประชากร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนในระดับปานกลาง คือ มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมา มีผลการเรียนในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยมีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.01-2.50 ร้อยละ 32.3 สถานภาพสมรสของบิดามารดา คือ สมรสและอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 80.7 โดยนักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 81.7 บิดามีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 57.0 และมารดามีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 65.4 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทะเลาะ

วิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น ร้อยละ 72.1 รองลงมาเคยทะเลาะวิวาท 2 ครั้ง ร้อยละ 8.6 ครอบครัวยังมีสถานภาพทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.8 รองลงมาสถานภาพระดับปานกลางก่อนข้างต่ำ คิดเป็นร้อยละ 13.8 นักเรียนมีความใกล้ชิดกับบิดามารคามากที่สุด ร้อยละ 70.9 รองลงมาใกล้ชิดกับเพื่อน ร้อยละ 14.6 โดยบิดามารคาคดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 83.7 มีการพูดคุยกันก่อนข้างบ่อย คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีการรับประทานอาหารร่วมกับครอบครัวบ่อยครั้ง ร้อยละ 31.6 และมีการทำกิจกรรมร่วมกันในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 24.7 มีการทะเลาะวิวาทในครอบครัวบ่อยครั้งมาก คิดเป็นร้อยละ 61.7 โดยเมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นในครอบครัว จะมีการพูดคุยปรับความเข้าใจกัน ร้อยละ 55.8 นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กฎระเบียบของโรงเรียนเข้มงวด ร้อยละ 65.7 และทำผิดกฎระเบียบบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.9 มีความสัมพันธ์กับครูอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 49.1 และมีความภูมิใจในโรงเรียนของตน ร้อยละ 71.6 กลุ่มตัวอย่างคบเพื่อนกลุ่มเรียนมากที่สุด ร้อยละ 47.2 และไม่เคียดต้องทำอะไรเพื่อให้ได้การยอมรับจากเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 58.5 ส่วนใหญ่มีความคิดว่าเป็นเพื่อนกัน ไม่จำเป็นต้องทำอะไรเหมือนกันไปหมด ร้อยละ 66.4 โดยที่ในส่วนของกรได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงพบว่า นักเรียนได้รับข่าวสารทุกวันมากที่สุด คือ ร้อยละ 35.3 ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ นวนิยาย การ์ตูน หรือชมภาพยนตร์เกี่ยวกับการต่อสู้หรือการใช้ความรุนแรง สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 32.3 และเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เกมออนไลน์หรือเพลย์สเตชันที่เกี่ยวกับการต่อสู้ เคื่อนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.2

อัคมโนทัศน์ของนักเรียนอาชีวศึกษา

การศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอัคมโนทัศน์ในด้านต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. อัคมโนทัศน์ด้านพฤติกรรมสังคม กลุ่มตัวอย่างมีอัคมโนทัศน์ด้านนี้โดยเฉลี่ยในระดับสูง คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.56 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน

1.1 อัคมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับสูงได้แก่ เมื่ออยู่โรงเรียนประพฤติตัวเรียบร้อย เวลาอยู่บ้านประพฤติตนไม่ดี เวลาอยู่บ้านเชื่อฟังและอยู่ในโอวาทผู้ปกครอง ชอบคอยหาเรื่องใส่ร้ายพี่น้อง เวลาที่อยู่โรงเรียนมักเหม่อลอย มักทำตัวไม่ดี ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับคนอื่นเสมอคบหาสมาคมกับคนอื่นได้ง่าย เป็นคนที่ไว้วางใจได้และเป็นคนดี

1.2 อัคมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ เป็นคนงุ่มง่าม ไม่เรียบร้อยชอบทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม

1.3 อัคมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับต่ำได้แก่ โดยปกติเมื่อมีอะไรผิดพลาดเกิดขึ้นมักเป็นผู้รับผิดชอบ มักทำอะไรตามใจตัวเอง ความประพฤติไม่ดีหลายอย่าง และเมื่อมีการเล่นกีฬาชอบดูมากกว่าเล่นเอง

2. อัคมโนทัศน์ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างมีอัคมโนทัศน์เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย 5.86 จากคะแนนสูงสุด 11 คะแนน

2.1 อัคมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับสูงได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์ดีและไม่สนใจที่จะรู้เรื่องอะไรเลย

2.2 อัคมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ เมื่อโตขึ้นคิดว่าจะเป็นคนที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง เรียนหนังสือได้ดี เพื่อนร่วมชั้นเห็นว่าเป็นคนมีความคิดดี และอ่านหนังสือได้ดี

2.3 อัคมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับต่ำได้แก่ เป็นคนเก่ง เวลาที่ครูมอบหมายงานที่โรงเรียนมักทำช้า รายงานหน้าชั้นได้ดี เมื่ออยู่โรงเรียนชอบอาสาทำสิ่งต่างๆ มักลืมสิ่งที่เรียนมาแล้ว

3. อัคมโนทัศน์ด้านรูปร่างและคุณลักษณะ กลุ่มตัวอย่างมีอัคมโนทัศน์โดยเฉลี่ยในด้านนี้ในระดับปานกลาง คือ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.37 จาก คะแนนเต็ม 12 คะแนน

3.1 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ รู้สึกไม่พอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง เป็นคนแข็งแรง วาดเขียนได้ ไม่สบายและเจ็บป่วยอยู่บ่อยๆ มีหน้าตาแจ่มใสอยู่เสมอ

3.2 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีความสามารถใช่มืออย่างคล่องแคล่ว รูปร่างได้สัดส่วนดี เล่นดนตรีได้ มีรูปร่างหน้าตาดี ผสมสวย

3.3 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับต่ำได้แก่ มีนัยน์ตาสวยและมักเป็นผู้นำในการเล่นกีฬา

4. อัคมโนทัศน์ด้านความวิตกกังวล กลุ่มตัวอย่างมีอัคมโนทัศน์โดยเฉลี่ยในด้านนี้ในระดับปานกลาง คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.26 จากคะแนนเต็ม 14 คะแนน

4.1 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับสูงได้แก่ ไม่ว่าจะทำอะไรมักจะยอมแพ้ง่ายๆและรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว

4.2 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ นอนหลับสนิทตลอดคืน เมื่อพยายามทำอะไรมักจะผิดไปหมด มีความหวาดกลัวบ่อยๆ มักทำข้าวของเครื่องใช้เสียหายเสมอ คิดแต่สิ่งที่ไม่เป็นมงคล และใจน้อยร้องไห้ง่าย

4.3 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับต่ำได้แก่ รู้สึกประหม่าเมื่อครูเรียกตอบคำถามในชั้นเรียน มักกลัวใจเรื่องรอบๆตัวอยู่ตลอดเวลา มักมีเรื่องยุ่งใจและไม่สบายใจบ่อยๆ เมื่อใกล้เวลาสอบมักมีความวิตกกังวล เป็นคนขี้อาย ประหม่า หงุดหงิดและตื่นเต้นง่าย

5. อัคมโนทัศน์ด้านความเป็นคนน่านิยมน กลุ่มตัวอย่างมีอัคมโนทัศน์ด้านนี้โดยเฉลี่ยในระดับสูง คือ มีคะแนนเฉลี่ย 5.63 จากคะแนนเต็ม 8 คะแนน

5.1 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ผูกมิตรกับเพื่อนคนอื่นได้ยาก ไม่มีคนนิยมนและสนใจในตนเอง เวลาที่เลือกคนเล่นเกมมักถูกเลือกเป็นคนสุดท้าย มีเพื่อนฝูงมากมาย เป็นที่รู้จักดีในหมู่เพื่อนชาย

5.2 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มักมีคนคอยหาเรื่องตลกนินทาตนเองอยู่เสมอ เพื่อนๆส่วนมากชอบความคิดเห็นของตน

5.3 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับต่ำได้แก่ เป็นคนไม่เหมือนกับคนอื่น

6. อัคมโนทัศน์ด้านความสุขและความพอใจ กลุ่มตัวอย่างมีอัคมโนทัศน์เฉลี่ยในระดับสูง คือ มีค่าเฉลี่ย 9.30 จากคะแนนเต็ม 11 คะแนน

6.1 อัคมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ รู้สึกเหงา เศร้าใจบ่อยๆ มักนำความเดือดร้อนมาให้ครอบครัว รู้สึกว่าที่บ้านมีแต่คนคอยหาเรื่องว่ากล่าว ไม่อยากเป็นเหมือนใคร โดยปกติชอบประพุดติคนเหมือนที่เป็นอยู่ เกลียด โรงเรียน ไม่มีความสุข ครอบครัวรู้สึกผิดหวังในตนเอง รักใคร่สามัคคีกับพี่น้องดี เป็นสมาชิกที่สำคัญคนหนึ่งของครอบครัว เป็นคนรื่นเริงเสมอ

ทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรง

การศึกษาคั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรงในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมรวมเท่ากับ 26.3 จากค่าสูงสุด 36 คะแนน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับสูง คือ มีทัศนคติที่ดี ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรง ได้แก่ มีความคิดเห็นว่าการหันหน้ามาปรึกษาหารือกันน่าจะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด และทุกปัญหาอาจแก้ไขได้โดยการพูดคุยกันด้วยเหตุผล

2. ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ มีความคิดเห็นว่าเป็นท้ายที่สุดแล้ว การใช้กำลังดูเหมือนจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด บางครั้งการใช้เหตุผลก็แก้ปัญหไม่ได้ เมื่อพูดคุยไม่เข้าใจต้องมีการใช้กำลังบ้าง กับคนบางคนต้องมีการตอบโต้ด้วยการใช้ความรุนแรง การใช้กำลังในการแก้ปัญหาเป็นวิธีการที่ไม่น่ากระทำ การแก้ปัญหาโดยใช้กำลังควรใช้กับปัญหาที่สำคัญเท่านั้น และการใช้กำลังในการแก้ปัญหาอาจทำให้ปัญหาลุกลามบานปลาย

การใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา

การศึกษาคั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ความรุนแรงในระดับปานกลาง โดยเมื่อมีปัญหาหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะมีการใช้เหตุผลเข้ามาจัดการกับปัญหาโดยมีการหาเหตุผลมาอธิบายให้เข้าใจ พุดคุยปรับความเข้าใจกันและให้คนกลางช่วยไกล่เกลี่ย โดยมีค่าเฉลี่ย 0.93, 0.92 และ 0.67 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ความรุนแรงในการจัดการกับปัญหาในระดับรุนแรงน้อยมากที่สุด คือ การทำร้ายจิตใจของฝ่ายตรงข้ามด้วยการใส่เสียงเข้าข่ม หรือพูดเสียงดัง ผลุนผลันออกจากห้องหรือออกจากบ้าน นั่งเฉยทำหูทวนลมและพูดประชดประชัน ถูกเหยียดหยาม คำว่า โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.56, 0.47, 0.43 และ 0.40 ตามลำดับ มีการใช้ความรุนแรงในระดับปานกลาง คือ มุ่ง

ทำร้ายน้อยมาก โดยส่วนใหญ่จะพูดขู่ว่าจะตีหรือขู่จะขว้างสิ่งของเข้าไปโดยที่ไม่มีสิ่งของอยู่ในมือ รองลงมาคือ ทบทำลายสิ่งของและพูดขู่อาฆาต มีค่าเฉลี่ย 0.29, 0.25 และ 0.20 ตามลำดับ ในส่วนของการใช้ความรุนแรงระดับรุนแรงมาก คือ การทำร้ายร่างกาย กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ความรุนแรงในระดับนี้น้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่จะขว้างสิ่งของเข้าไปมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 รองลงมาคือ ผลักหรือฉุดกระชาก มีค่าเฉลี่ย 0.28 เคาะ ชกหรือบีบคอ และตบหรือตี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 และ 0.24 ตามลำดับ ตีหรือพยายามตีด้วยวัตถุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.22 ขู่จะทำร้ายด้วยอาวุธ ทำร้ายด้วยอาวุธ และข่มขืน มีค่าเฉลี่ย 0.18, 0.17 และ 0.01 ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานในการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. อคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.226

2. อคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.162

การศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการยอมรับสมมติฐานย่อยทั้ง 2 ข้อ คือ อคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรงและอคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา จึงส่งผลให้ยอมรับสมมติฐานหลักของการวิจัยว่า อคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยเมื่อนักเรียนมีอคติโน้มน้ำดี จะส่งผลให้มีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการไม่ใช้ความรุนแรงและมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมไม่ใช้ความรุนแรง

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาเรื่อง "อคติโน้มน้ำกับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา" ครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า แม้จะมีการทดสอบสมมติฐานได้ผลตามที่ปรากฏ คือ มีการยอมรับสมมติฐานว่า อคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรง โดยอคติโน้มน้ำที่ดีส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีต่อการไม่ใช้ความรุนแรงและมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงน้อย จึงมีแนวโน้มไม่ใช้ความรุนแรง แต่เมื่อดูจากรายละเอียดของผลการศึกษาที่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติในการทดสอบสมมติฐานย่อยทั้ง 2 ข้อ พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้นั้นมีค่าน้อยมาก คือ อคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.226 และอคติโน้มน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.162 เท่านั้น ซึ่งจากความเป็นจริงของการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณนั้น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ควรจะมีค่า

ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป หรือมีค่าใกล้เคียงกับ 1 ในกรณีที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกัน และมีค่าสัมประสิทธิ์ใกล้เคียง -1 ในกรณีที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะผกผันต่อกัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.226 และ -0.162 ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นค่าที่น้อยมาก แสดงว่าถึงแม้จะมีความสัมพันธ์กันจริง แต่ก็มีระดับความสัมพันธ์น้อย และไม่สามารถที่จะนำมาอธิบายถึงประชากรซึ่งเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งหมดได้อย่างชัดเจน

ผลการศึกษาที่ได้ในการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าอัตมโนทัศน์เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาอธิบายถึงแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาได้ โดยสามารถที่จะอธิบายได้ว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ดี จะส่งผลให้ไม่มีการใช้ความรุนแรงหรือมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงน้อย แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นๆอีกหลายประการที่ส่งผลต่อแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้อาจเป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายเสริมในส่วนที่ขาดไปของอัตมโนทัศน์ว่า เพราะเหตุใด นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ดีจึงยังมีการใช้ความรุนแรงในการจัดการกับปัญหา หรือความขัดแย้งต่างๆที่มีอยู่ระหว่างเพื่อน พี่น้อง หรือคนในครอบครัว รวมไปถึงการทะเลาะวิวาทกับนักเรียนในสถาบันอื่นๆด้วย ซึ่งสามารถอธิบายถึงสาเหตุดังกล่าวได้หลายประการ คือ

1. การจัดการกับสภาวะอารมณ์ของคน

การจัดการกับอารมณ์เฉยและความโกรธที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดความไม่พอใจ มีปัญหาหรือมีความขัดแย้งกับบุคคลอื่น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่โดยปกติแล้วบุคคลจะได้รับการปลูกฝังในเรื่องนี้จากบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ บิดามารดา หรือญาติผู้ใหญ่ตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเยาว์ก่อนที่จะเข้าสู่สังคม ทั้งนี้เด็กโดยทั่วไปจะได้รับการสั่งสอนให้รู้จักสภาวะอารมณ์ของคน รู้จักวิธีการสังเกตความรู้สึกของตนเอง โดยที่บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ หรือบุคคลใกล้ชิดจะเป็นผู้ที่คอยอบรมสั่งสอนถึงวิธีการต่างๆ ที่จะบรรเทาหรือลดละความโกรธที่มีอยู่

โดยหลักแล้วการจัดการกับสภาวะอารมณ์โกรธนั้นต้องอาศัยสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ความอดทน โดยบุคคลที่มีความอดทน สามารถอดกลั้นต่อสภาวะอารมณ์ที่มีอยู่ได้ เมื่อระยะเวลาผ่านไปช่วงหนึ่งความโกรธ ความไม่พอใจที่มีอยู่นั้นก็จะค่อยๆบรรเทาเบาบางลงตามธรรมชาติ หรือในอีกทางหนึ่งความอดทนที่มีอยู่จะเป็นตัวช่วยทอระยะเวลาไม่ให้เกิดความหุนหันพลันแล่น กระทำกรสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป โดยจะช่วยให้มีเวลาในการนึกคิดไตร่ตรอง มองหาเหตุผลและวิธีการในการจัดการกับสถานการณ์ตรงหน้าได้ดีขึ้น รวมทั้งยังช่วยทอเวลาในการรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของบุคคลอื่นได้มากขึ้น โดยที่สิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งความเข้าใจที่จะช่วยบรรเทาหรือลดล้างความโกรธหรืออารมณ์รุนแรงที่มีอยู่ได้

การสั่งสอนให้รู้จักวิธีการจัดการกับความโกรธนั้นนอกจากจะต้องอาศัยความอดทนเป็นพื้นฐานแล้ว ยังต้องอาศัยการปล่อยวางซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่งกว่า โดยทั่วไปนั้นการสอนสั่งใน

เรื่องนี้ มักมีการบอกกล่าวให้เด็กรับมือกับอารมณ์โกรธ จนเฉียว ไม่พอใจ ด้วยความอดทนและให้ ลืมเหตุการณ์ดังกล่าวโดยการรู้จักปล่อยวาง แต่ทว่าการอบรมสั่งสอนด้วยการพูด หรือบอกกล่าวไม่ว่าจะโดยตรงหรือมีวิธีสอนทางอ้อมนั้น ไม่อาจที่จะเทียบได้กับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง บุคคลหนึ่งๆจะต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดการกับสภาวะอารมณ์ของตน โดยมีบุคคลอื่นเป็นผู้ช่วยส่งเสริมอยู่ภายนอก ซึ่งสิ่งที่พบอยู่ในปัจจุบันก็คือ เยาวชนของไทยนั้นมีปัญหาในการจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการกับความไม่พอใจและความโกรธเมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งกับบุคคลอื่น ไม่รู้จักการอดทนอดกลั้นและการปล่อยวาง(ศรีเรือน แก้วกัง วาล, 2545)

สาเหตุของการไม่รู้จักการอดทนอาจเนื่องมาจากไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด หรือมาจากการขาดประสบการณ์ในการจัดการกับสภาวะอารมณ์ของตน เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นจึงไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ แม้ว่าในสภาวะการปกติกโดยทั่วไปแล้วจะเป็นคนดี มีความประพฤติที่ดีก็ตาม อีกทั้งสภาพสังคมปัจจุบันที่มีแต่ความเร่งรีบและการประชันขันแข่งกันก็ยิ่งส่งผลให้เยาวชนมีความอดทนอดกลั้นและรู้จักการปล่อยวางลดน้อยลงไปด้วย สิ่งเหล่านี้ได้นำมาซึ่งการใช้ความรุนแรงของบุคคลที่โดยปกติมีความประพฤติเหมือนคนทั่วไป ไม่มีเค้าของความรุนแรงปรากฏให้พบเห็นมาก่อน

จากเหตุผลต่างๆดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัญหาในการจัดการกับสภาวะอารมณ์ของตนเองในตัวของนักเรียนอาชีวศึกษาซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยอธิบายได้ว่า เพราะเหตุใดนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ดีจึงยังคงมีการใช้ความรุนแรง โดยพบว่าในสภาวะการปกตินั้น นักเรียนมีความคิดความรู้สึกต่อตนเองในด้านดี จึงไม่มีเค้ากลางของการใช้ความรุนแรงให้สังเกตเห็นได้ ต่อเมื่อมีปัญหา เกิดความไม่พอใจ หรือความขัดแย้งกับบุคคลอื่น ซึ่งไปกระตุ้นให้เกิดความโกรธหรืออารมณ์รุนแรงขึ้น นักเรียนที่ไม่ได้รับการปลูกฝังในเรื่องของการจัดการกับสภาวะอารมณ์ของตนเองได้ดีเท่าที่ควร หรือขาดประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว จะไม่สามารถรับมือกับอารมณ์ของตนได้ ส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงขึ้นในที่สุด ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกเสียใจและรู้สึกละอายใจภายหลังจากที่ได้ลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่างลงไปแล้ว

2. ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่พบเห็นได้โดยทั่วไปเมื่อเกิดการใช้ความรุนแรงขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้ก่อความรุนแรงนั้นเป็นเด็กหรือเป็นเยาวชน โดยเด็กหรือเยาวชนที่ก่อความรุนแรงเหล่านี้มัก ไม่ได้คาดคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนไว้ก่อนหน้า (พรพิมล เข็มนาครินทร์, 2539) เมื่อมีความสูญเสียหรือมีความรุนแรงเกิดขึ้นแล้วก็มักจะให้เหตุผลว่า ไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้คิดว่าจะเป็นแบบนี้ แบบนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชน

เหล่านี้ยังขาดการอบรมสั่งสอนในเรื่องของการตระหนักรู้ถึงเหตุและผลจากการกระทำของคน โดยที่ผู้ใหญ่ไม่ได้ชี้แนะหรือมีการสอนสั่งโดยวาจาภาพให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำที่ขาดความยับยั้งชั่งใจและขาดการตระหนักรู้ว่าการกระทำรุนแรงนั้นอาจส่งผลในวงกว้างและรุนแรงมากกว่าที่คิด และในบางครั้งก็ไม่อาจที่จะควบคุมได้

หากจะกล่าวถึงกรณีของการทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่นของนักเรียนอาชีวศึกษานั้นพบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ได้คิดถึงสิ่งที่จะติดตามมาเมื่อเกิดการเผชิญหน้ากันขึ้น ซึ่งโดยปกติแล้ววิธีการแก้ปัญหาที่ดีทางหนึ่งก็คือ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า แต่ในกรณีที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และมีการเผชิญหน้ากันแล้ว สิ่งที่พบก็คือ เกิดการโต้ตอบกันไปมา ซึ่งก็มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการใช้กำลังกันได้ นอกจากนี้สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นความไม่รู้เท่าทันของนักเรียนก็คือ การพูดเล่นและการลองซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่คู่กัน โดยในกลุ่มเพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้องมักจะมีการพูดคุยกันเล่นๆว่าจะทำอย่างนั้น อย่างเป็นไปแน่ฝ่ายตรงข้ามคว่าจะมีการตอบโต้อย่างไร ลองเล่นงานอีกฝ่ายดูว่าจะเป็นอย่างไร ซึ่งโดยแรกเริ่มนั้นก็เพียงการพูดเล่นในหมู่เพื่อน หรือเป็นเพียงการพูดขึ้นมาลอยๆ โดยในบางครั้งอาจเป็นเพียงแต่ความคิดชั่วเล่นๆของตนเองที่พูดขึ้นมา แต่สิ่งเหล่านี้กลับเกิดขึ้นจริงในภายหลังเพราะเมื่อเกิดความขัดแย้งและมีการเผชิญหน้ากันขึ้นแล้ว สิ่งที่เคยพูดคุยกันไว้บวกกับสถานการณ์ตรงหน้านั้นมีส่วนในการผลักดันให้ลงมือกระทำตามที่เคยพูดไว้เล่นๆ หรือเคยคิดไว้ โดยคิดเอาเองว่าจะไม่มีอะไรร้ายแรงเกิดขึ้น แต่ผลที่ได้มานั้นอาจรุนแรงมากกว่าที่คิด

ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์นี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยเสริมในการทำความเข้าใจว่าเพราะเหตุใด นักเรียนที่มีความประพฤติดี มีอัธยาศัยสันติยังคงมีการใช้ความรุนแรง ซึ่งจากการอธิบายข้างต้นสามารถตอบคำถามได้ว่า เป็นเพราะนักเรียนไม่คิดว่าสิ่งที่กระทำนั้นรุนแรงและอาจส่งผลกระทบมากกว่าที่ตนคิด จึงลงมือกระทำไปโดยไม่รู้ตัว โดยลองทำตามที่เคยพูดกันไว้เล่นๆ หรือคิดไว้เล่นๆ นอกจากนี้แล้วยังพบด้วยว่า ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงขึ้นนี้ โดยส่วนใหญ่จะเกิดกับคนปกติที่ไม่เคยมีความประพฤติเกเร หรือไม่เคยมีประสบการณ์ในเรื่องของการทะเลาะวิวาทมาก่อน มากกว่าคนที่มีการใช้ความรุนแรงอยู่เสมอๆ เนื่องจากคนกลุ่มนี้ไม่เคยรู้ว่า ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร เมื่อลงมือกระทำก็ยังคงคึกใจตัวเองเพราะคาดไม่ถึงว่าผลจะออกมาแบบนั้น บ่อยครั้งที่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นรุนแรงกว่าสิ่งซึ่งคนกลุ่มที่ทะเลาะวิวาทหรือใช้ความรุนแรงอยู่เสมอสม่ำเสมอกระทำอีกด้วย จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของเด็กและเยาวชน

3. สถานการณ์บังคับ

สถานการณ์แวดล้อมถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยอธิบายได้ว่า บุคคลหนึ่งๆซึ่งมีความคิดและความประพฤติที่ดีในสภาวะการณ์ปกติ มีการใช้กำลังหรือใช้ความรุนแรงขึ้นได้อย่างไร

ไร เนื่องจากสถานการณ์ที่แวดล้อมตัวบุคคลอยู่นั้นส่งผลอย่างมากต่อพฤติกรรมการแสดงออกของตัวบุคคลดังกล่าว โดยสถานการณ์แวดล้อมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึก เกิดการประเมินสถานการณ์ที่จะนำไปสู่การกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อรองรับสภาวะการณั้ๆ ซึ่งปกติแล้วคนทั่วไปจะแสดงพฤติกรรมไปตามที่คิดว่าตนเองเป็น โดยเมื่อเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งขึ้นมาก็จะมีการประพฤติปฏิบัติไปตามความคิด ความรู้สึกและบุคลิกลักษณะนิสัยของตนเอง ซึ่งก็เป็นสิ่งที่คงที่และสามารถคาดการณ์ได้ แต่ภายใต้สถานการณ์บางอย่างที่กระตุ้นให้เกิดกลไกตามสัญชาตญาณขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือไปจากการควบคุมของความคิด จิตสำนึกหรือความรู้สึกฝึชชอบชั่วดี โดยสิ่งนี้ส่งผลให้มีการใช้ความรุนแรงขึ้นได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาอธิบายถึงการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยส่วนแรกจะกล่าวถึงสถานการณ์แวดล้อมที่บังคับให้ต้องเป็นฝ่ายรุก ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่อ้างว่า ต้องทำอีกฝ่ายก่อน ไม่เช่นนั้นก็จะต้องตกเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำ จะเห็นได้ว่า ในกรณีนี้ไม่ได้อยู่ในสภาวะที่ถูกสถานการณ์บีบบังคับอย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นเพียงการคาดการณ์ของฝ่ายคนเท่านั้น ยังไม่มีการกระทำของอีกฝ่ายเกิดขึ้นจริง ดังนั้นการอ้างว่าเป็นเพราะสถานการณ์บังคับนั้นจึงเป็นสิ่งที่ไม่เป็นความจริง

ในกรณีที่สองซึ่งนักเรียนตกเป็นฝ่ายรับ หรือเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำก่อนความหวาดกลัวและความรู้สึกไม่ปลอดภัยจะกระตุ้นสัญชาตญาณในการป้องกันตนเองขึ้น ซึ่งสิ่งนี้อยู่นอกเหนือไปจากความคิดและการใช้เหตุผล ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังเพื่อป้องกันตัวเองหรือเกิดกลไกในการตอบโต้โดยอัตโนมัติด้วยการใช้ความรุนแรงเพื่อให้หลุดออกจากสถานการณ์ที่ถูกรุกรานอยู่ ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ในกรณีนี้จึงถือว่าเป็นการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเพราะสถานการณ์บีบบังคับโดยแท้จริง โดยทุกคนจะมีสัญชาตญาณในการป้องกันตนเองเช่นเดียวกันหมดไม่มีขเว้น ไม่ว่าจะโดยส่วนตัวจะเป็นคนที่มีความประพฤติดีหรือไม่ก็ตาม จากที่กล่าวมาจึงสามารถอธิบายได้ว่า ถึงแม้จะเป็นคนที่ดี มีความคิด มีอุดมโนทัศน์ที่ดีหรือความประพฤติที่ดีเพียงใดแต่เมื่อต้องตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่บีบบังคับ ก็อาจมีการใช้ความรุนแรงขึ้นได้

ผู้ปกครองของนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ยืนยันด้วยความมั่นใจว่า บุตรของตนเองนั้นมีความประพฤติดี เป็นเด็กที่ขยันขันแข็ง เอาใจใส่ในการเรียน โดยรวมแล้วเป็นคนดี และไม่ยอมเชื่อว่าจะไปทะเลาะวิวาทกับนักเรียนในโรงเรียนอื่นจนกระทั่งได้มารับรู้หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นแล้ว ซึ่งสิ่งนี้ชี้ให้เห็นชัดว่า มีอะไรบางอย่างที่เป็นตัวผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้มีการใช้ความรุนแรง โดยอาจเป็นสภาวะแวดล้อมที่บีบบังคับให้นักเรียนลงมือกระทำไป โดยเมื่อเพื่อนทำก็ลงมือกระทำด้วย เมื่อมีการยกพวกไปโรงเรียนอื่นก็ไปร่วมด้วย โดยอาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่าไม่มีอะไร ไม่คาดคิดว่าจะเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น เพราะไม่มีประสบการณ์ในเรื่องของการใช้ความรุนแรงแบบคนอื่นๆที่เป็นผู้นำในการก่อเหตุซึ่งตั้งใจจะไปทะเลาะวิวาทจริงๆ เมื่อมีการปะทะกันก็จำเป็นที่จะต้องทำไปตามสถานการณ์บังคับ ทั้งในส่วนของผู้ที่ลงมือกระทำก่อนหรือผู้ที่ถูกกระทำ เพราะเมื่อมีการตะลุมบอน

กันแล้วก็ไม่รู้อีกต่อไปว่าใครเป็นใคร ฝ่ายไหนเป็นฝ่ายไหน ระหว่างเกิดเหตุการณ์ก็สังเกตได้โดยดูจากสีเสื้อเท่านั้น เมื่อเหตุการณ์สงบจึงค่อยมาเรียบเรียงกันว่าฝ่ายไหนเริ่มก่อน และฝ่ายไหนตั้งรับ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นอย่างไร ต่างฝ่ายต่างก็ได้รับผลกระทบและบอบช้ำด้วยกันทั้งคู่ ไม่ใช่แค่เพียงบาดแผลภายนอกหรือการสูญเสียซึ่งชีวิตและทรัพย์สินเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อสถาบันที่ศึกษาอยู่และสถาบันอาชีวศึกษาโดยรวม รวมไปถึงสภาวะความปลอดภัยในสังคม และยังจะก่อให้เกิดผลผูกพันต่อไปในภายหน้าให้เกิดการเอาคืนกันต่อไปไม่สิ้นสุดระหว่างนักเรียนของสถาบันที่เป็นคู่กรณีด้วย

อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

อุปสรรคที่พบในระหว่างการศึกษาครั้งนี้มีอยู่หลายประการด้วยกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการเก็บข้อมูล เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ผู้บริหารของโรงเรียนรวมไปถึงอาจารย์ในฝ่ายต่างๆจึงมีความระมัดระวังเป็นพิเศษในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยต้องทำหนังสือขออนุญาตออกแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อขออนุญาตออกแบบสอบถาม โดยที่ต้องแนบบแบบสอบถามไปให้ตรวจสอบซึ่งขั้นตอนนี้ใช้เวลานาน 2-3 สัปดาห์ก่อนที่จะสามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้ ซึ่งเมื่อเข้าไปในสถานศึกษาแล้ว ต้องมีการอธิบายถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ และรายละเอียดต่างๆของการศึกษาให้ผู้บริหารได้รับทราบเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งบางครั้งจะมีการซักถามลงลึกในรายละเอียดมากกว่าที่ได้เตรียมชี้แจงไว้ จึงต้องมีการทำความเข้าใจกันระยะหนึ่งก่อนที่จะลงมือเก็บข้อมูลจริง ระยะเวลาที่ใช้ในช่วงเตรียมการเก็บข้อมูลจึงยาวนานมากกว่าที่กำหนดไว้

2. การเก็บข้อมูล เมื่อเข้าไปเก็บข้อมูลในสถานศึกษาพบว่า มีปัญหาหลายประการด้วยกัน ซึ่งทำให้ต้องอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์หลายท่านจึงสามารถทำการเก็บข้อมูลได้จนเสร็จสิ้น

- 2.1 อุปสรรคเรื่องเวลาเรียน จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาในแต่ละสถาบันนั้นมีช่วงเวลาเรียนที่แตกต่างกันไป โดยบางสถาบันจะมีเรียนภาคเช้า คือ ตั้งแต่ 7.00-9.00 น. หรือเรียนเฉพาะครึ่งเช้า คือ 8.00-12.00 น. โดยเมื่อเลิกชั้นแล้ว ในช่วงบ่ายจะไม่มีนักเรียนในภาคเช้าเหลืออยู่ ส่วนนักเรียนที่เรียนในภาคบ่ายจะเริ่มเรียนตั้งแต่ 13.00-16.00 น. ขณะที่ภาคค่ำจะเริ่มเรียนตั้งแต่ 18.00-20.00 น. ซึ่งเวลาในแต่ละสถาบันอาจมีการเปลี่ยนแปลงจากที่กล่าวมาเล็กน้อยตามแต่สถาบันกำหนด ผู้วิจัยต้องศึกษาดารงเรียนเพื่อให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลนั้นมีการเข้าเรียนในช่วงเวลาใด แล้ววางแผนในการเก็บข้อมูลให้ตรงตามความต้องการ โดยในช่วงแรกจะมีความสับสนเล็กน้อยเนื่องจากนักเรียนในแต่ละแผนกนั้นจะมีช่วงเวลาในการเรียนที่ไม่ตรงกัน ทำให้ต้องเข้าไปเก็บข้อมูลหลายครั้งจึงได้ข้อมูลครบถ้วน

2.2 อุปสรรคเรื่องนักเรียนไม่มาเรียน ผู้วิจัยไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น โดยเมื่อได้สุ่มเลือกห้องเรียนและวางแผนจะเก็บข้อมูลของนักเรียนในชั้นเรียนดังกล่าวแล้ว เมื่อถึงวันที่เข้าไปเก็บข้อมูลจึงพบว่า นักเรียนไม่มาเรียน โดยพบในสองกรณี คือ มาเรียนบางส่วน ซึ่งกรณีนี้สามารถทำการสุ่มเลือกเก็บข้อมูลได้จากนักเรียนที่มีอยู่ แต่ในกรณีที่สองนั้น พบว่านักเรียนไม่มาเรียนกันยกชั้น จึงต้องวางแผนในการเก็บข้อมูลใหม่โดยเลื่อนไปเป็นวันอื่นแทน ในกรณีนี้ อาจารย์ประจำชั้นมีส่วนช่วยเหลืออย่างมากในการคาดการณ์ว่าควรเข้าไปเก็บข้อมูลในช่วงเวลาใด วันไหนที่นักเรียนจะมาเรียนหรือไม่มาเรียน

2.3 อุปสรรคเรื่องกิจกรรมของสถาบัน สถาบันบางแห่งมีการจัดกิจกรรมบ่อยครั้ง ทั้งกีฬา กีฬาภายใน กีฬาระหว่างสถาบัน กิจกรรมประจำปีเพื่อแสดงผลงานของนักเรียน ฯลฯ ซึ่งต้องมีการสอบถามช่วงเวลาให้แน่ชัดเนื่องจากในระหว่างการเตรียมงานและการจัดงานดังกล่าวนั้น นักเรียนไม่มีความสะดวกที่จะให้ข้อมูล จึงไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้

2.4 อุปสรรคเรื่องแบบสอบถาม ในส่วนของแบบสอบถามนั้นพบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน จึงต้องมีการออกแบบสอบถามใหม่เพื่อให้ได้ข้อมูลครบตามต้องการ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า อत्मโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้นั้นแม้จะมีค่าน้อยอันเนื่องมาจากข้อจำกัดหลายประการในการวิจัย แต่ก็สามารถนำมาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอत्मโนทัศน์กับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาได้ส่วนหนึ่ง จากข้อค้นพบที่ว่า อत्मโนทัศน์นั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และพฤติกรรมการแสดงออกในด้านต่างๆ โดยบุคคลที่มีอत्मโนทัศน์ที่ดีจะมีพฤติกรรมและการกระทำที่สอดคล้องกับอत्मโนทัศน์ของคน คือ มีการประพฤติ ปฏิบัติตนในทางที่ดี ดังนั้นการพัฒนาอत्मโนทัศน์ในตัวของบุคคลจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรให้ความสนใจ

เนื่องจากอत्मโนทัศน์นั้นสามารถที่จะพัฒนาและปรับเปลี่ยนได้ การที่จะพัฒนาอत्मโนทัศน์ย่อมจะส่งผลดีต่อนักเรียนอาชีวศึกษารวมไปถึงบุคคลโดยทั่วไป ทั้งในส่วนของเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน ซึ่งสามารถที่จะปรับเปลี่ยนอत्मโนทัศน์ได้ง่ายกว่าบุคคลที่เจริญวัยแล้ว โดยการพัฒนาอत्मโนทัศน์นั้นมีแนวทางที่กระทำได้หลากหลาย ทั้งในส่วนของการพัฒนาด้วยตนเอง ด้วยการฝึกฝนการคิดในด้านบวก (Positive Thinking) การมองโลกในแง่ดี การอาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างที่จะส่งเสริม และสนับสนุนให้มีความคิดที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง หรือการพัฒนาโดยวิธีการอื่นๆ เช่น การพูดคุยพบปะสังสรรค์ระหว่างกัน การเข้าค่ายสำหรับเด็กและเยาวชน หรือการจัดกิจกรรมกลุ่ม

สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. ระดับบุคคล

การศึกษาอ้อม โนทัศน์ในครั้งนี้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกนึกคิดและมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองในระดับปานกลางซึ่งควรที่จะส่งเสริมให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองมากขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเอง โดยที่ความคิดและความเชื่อเหล่านี้อาจมีส่วนในการช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรงขึ้นได้ในส่วนหนึ่ง ในขณะที่ตัวนักเรียนเองก็ควรที่จะตระหนักในคุณค่าของตนเอง เรียนรู้ที่จะมีความสุขกับตัวเองโดยไม่นำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น เพราะจะยิ่งก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยค่ามากยิ่งขึ้น การฝึกฝนในเรื่องของความอดทนเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องให้ความสนใจ เนื่องจากไม่เพียงแต่ในชีวิตของการเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาเท่านั้นที่ต้องอาศัยความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งต่างๆ และสภาพแวดล้อมรอบตัว แต่ความอดทนอดกลั้นยังเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไป การเรียนรู้และตระหนักถึงสิ่งที่มีอยู่ในตนเอง รู้จักที่จะอดทนและปล่อยวางสิ่งต่างๆ นั้น จะช่วยให้การดำเนินชีวิตของนักเรียนเป็นไปอย่างไม่ยากลำบากนัก รวมทั้งช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในการที่จะเผชิญกับโลกภายนอกด้วย

2. ระดับสถาบัน

สถาบันการศึกษาควรมีการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ทั้งในส่วนของเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งบุคลากรในด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบันอาชีวศึกษาและเพื่อเป็นการพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพในการให้การศึกษาแก่นักเรียนและเยาวชน โดยจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า บางสถาบันยังมีปัญหาในเรื่องความพร้อมของเครื่องมือประกอบการเรียน ทั้งในส่วนของเครื่องมือช่าง เครื่องจักรกล เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องป้องกัน เช่น หน้ากาก ฟิล์มกรองแสง ผ้าปิดจมูก โดยที่ส่วนใหญ่แล้วไม่มีการจัดงบประมาณในด้านนี้ไว้อย่างพอเพียง อุปกรณ์เครื่องใช้ที่มีอยู่จึงมีสภาพไม่สมบูรณ์ ซึ่งทำให้เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายและทำให้ขาดบรรยากาศที่ดีทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการที่เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา ควรเห็นความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาด้านวิชาชีพอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่กำลังเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยนักเรียนอาชีวศึกษาเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีทักษะพื้นฐานในด้านช่างต่างๆ ซึ่งจะพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาต่อไปในด้านอื่นๆ หากมีการส่งเสริมมากขึ้น เช่น มีการจัดหลักสูตรที่ดี มีการจัดงบประมาณมากเพียงพอที่จะจัดสรรให้กับสถาบันในสังกัด มีการยกระดับมาตรฐานการศึกษาและควบคุมดูแลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียน และมีโอกาสที่เปิดกว้างในการศึกษาต่อและการมีงานทำ ก็จะเป็นผลดีต่อนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มวิชาชีพเหล่านี้ เพราะสิ่งที่กล่าวมาแล้วนั้น จะส่งผลให้การอาชีวศึกษามีพัฒนาการที่ดีและเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่งสำหรับการศึกษาของเยาวชนไทย ไม่ใช่หนทางที่จำใจต้องเลือกอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. ระดับสังคม

คนในสังคมโดยทั่วไปควรมองนักเรียนอาชีวศึกษาในแง่มุมมองใหม่ที่เปิดกว้างกว่าเดิม เนื่องจากนักเรียนที่มีปัญหาและก่อให้เกิดความเดือดร้อนในสังคมนั้นมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนส่วนใหญ่ที่มีความประพฤติดีและมีความขยันขันแข็ง ภาพที่ปรากฏในสังคมนั้นได้ส่งผลให้เกิดการเหมารวมว่านักเรียนในสายวิชาชีพเหล่านี้เป็นคนไม่ดี เป็นคนที่มีปัญหา ซึ่งสิ่งนี้ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากโดยพื้นฐานแล้วนักเรียนอาชีวศึกษานั้นเป็นคนที่มีความขยัน อดทน และเสียสละ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการที่นักเรียนจำนวนมากต้องเรียนและทำงานควบคู่กันไป โดยความจำเป็นที่จะต้องทำงานไปด้วยนี่เองที่เป็นสาเหตุสำคัญให้ต้องเข้าเรียนในหลักสูตรอาชีวศึกษา แทนที่จะเป็นสายสามัญ เนื่องจากมีความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาเรียนมากกว่า

ภาพลักษณ์ในด้านลบที่มีอยู่นั้น ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่างๆ ในสังคมที่แสดงออกต่อนักเรียนอาชีวศึกษาเท่านั้น แต่ยังได้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของนักเรียนในกลุ่มนี้ โดยก่อให้เกิดความไม่สบายใจรวมทั้งน้อยใจที่สังคมรอบข้างไม่ให้ความเห็นใจและเข้าใจ ทั้งที่ตนเองก็มีภาระที่หนักหน่วงและมีโอกาสน้อยกว่าคนอื่นในสังคมอยู่แล้ว ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนี้ก็คือ ควรมีการเร่งทำความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีการแยกแยะในส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดีออกจากกัน เพื่อที่จะหาวิธีการส่งเสริมคนดีและส่งเสริมปัจจัยที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งแก้ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่มีอยู่ด้วย ซึ่งการให้นักเรียนอาชีวศึกษาได้มีโอกาสใกล้ชิดกับสังคมมากขึ้นเป็นแนวทางที่ดีแนวทางหนึ่งในการลบล้างภาพที่ไม่ดีออกไปและเสริมมุมมองใหม่ให้เกิดขึ้น โดยในส่วนนี้สื่อต่างๆ ควรที่จะมีบทบาทในการช่วยแก้ไขภาพลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษา ด้วยการนำเสนอข่าวสารในด้านดีและในทางที่สร้างสรรค์เพื่อให้สังคมได้มองเห็นภาพอีกด้านหนึ่งมากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้คนทั่วไปมีความเข้าใจนักเรียนในกลุ่มนี้มากกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษานอกเหนือไปจากอัตมโนทัศน์ เช่น มโนธรรมในตัวบุคคล หลักศีลธรรมและคำสอนทางศาสนา ประสบการณ์ความรุนแรงที่เคยได้รับในลักษณะที่ถูกกระทำมาก่อนในอดีต ความหลงตัวเอง เป็นต้น
2. ควรที่จะมีการศึกษาในเชิงคุณภาพที่ลงลึกในรายละเอียดต่างๆ เนื่องจากการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามนั้นมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลที่มีความซับซ้อนได้มากนัก และข้อมูลที่ได้มาก็ยังขาดการเชื่อมโยงเป็นบริบทเดียวกัน การศึกษาในเชิงคุณภาพจะช่วยเสริมในส่วนนี้ และช่วยทำให้มองเห็นภาพรวมทั้งหมดได้ชัดเจนขึ้น

3. ควรที่จะมีการศึกษาในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการใช้ความรุนแรงในสังคมให้มากขึ้น เนื่องจากงานศึกษาวิจัยเรื่องความรุนแรงเท่าที่มีอยู่มักจะมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่มหลัก คือ ความรุนแรงในครอบครัว การใช้ความรุนแรงของชายต่อหญิง การใช้ความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเท่านั้น ควรที่จะมีการขยายกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษาให้มากขึ้น เช่น การศึกษาการใช้ความรุนแรงของผู้หญิง ซึ่งในปัจจุบันพบว่าผู้หญิงมีการใช้ความรุนแรงมากขึ้น และไม่ได้ตกเป็นฝ่ายรับเหมือนก่อน การศึกษาความรุนแรงในเด็กก็เป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจและควรที่จะมีการศึกษาอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ก็เพื่อให้สังคมได้ตระหนักรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไปในอนาคต